

SLOVENSKA VOJSKA DO LETA 2025 IN NAPREJ**SLOVENIAN ARMED FORCES UP
TO 2025 AND BEYOND**

Povzetek V prispevku smo analizirali trenutno stanje Slovenske vojske, ugotavljali slabosti in prednosti ter ponudili priporočila za organiziranost in delovanje Slovenske vojske. Ugotavljali smo tudi, ali njeno preoblikovanje sledi transformacijskim procesom v zavezništvu. Uporabili smo Natovo metodologijo DOTMLPF-I in na podlagi analize določili njena šibkejša področja. Izpostavili smo področje kadra in financ, ki ju je treba za učinkovito izvajanje izboljšati. Z analizo razvoja vojaških organizacij v prihodnosti in pregleda Natovih strateških konceptov smo ugotovili, da mora Slovenska vojska za uspešno delovanje v prihodnosti slediti transformacijskim imperativom zavezništva v sedanosti. V nadaljevanju smo analizirali zahteve, ki bodo pred Slovensko vojsko v prihodnosti, in opisali nekatere kombinirane nekonvencionalne grožnje. Ob koncu smo predstavili tudi priporočila za delovanje Slovenske vojske v prihodnosti, in sicer konsolidacijo sistema, pripravo vizije, povezovanje, posodobitev in fleksibilno strukturo enot ter finančno stabilnost in vzdržnost. Kot temeljno ugotovitev prispevka izpostavljam, da je Slovensko vojsko treba do leta 2025 in naprej oblikovati kot majhno, vendar še vedno dovolj močno vojaško silo, ki lahko s trajnostnimi viri zagotavlja visoko usposobljene in izurjene združene sile, povezljive z vojskami držav zaveznic Nata.

Ključne besede *Slovenska vojska, Nato, DOTMLPF-I, vojskovanje prihodnosti, varnostno okolje.*

Abstract The paper provides an analysis of the current situation in the Slovenian Armed Forces, identifies weaknesses and advantages, and offers recommendations for the organization and functioning of the Slovenian Armed Forces. We have also examined whether its transformation follows the transformational processes in the Alliance. NATO's DOTMLPF-I methodology and an analysis have been used to determine the weaker areas. We have particularly highlighted the field of

personnel and finances that need to be improved in order to ensure a more effective implementation. By analyzing the development of military organizations in the future and by reviewing NATO's strategic concepts, we have established that in order to successfully function in the future, the Slovenian Armed Forces must follow the transformational imperatives of the Alliance today. Furthermore, we have analyzed the requirements lying ahead the Slovenian Armed Forces in the future and described some of the combined unconventional threats. At the end, we have also presented the recommendations for the operation of the Slovenian Armed Forces in the future, namely system consolidation, preparation of a vision, integration, modernization and flexible structure of units as well as financial stability and sustainability. As a fundamental finding of the article, we emphasize the fact that, by 2025 and beyond, the Slovenian Armed Forces should be shaped as a small but still sufficiently strong military force, which by using sustainable resources can provide highly qualified and trained joint forces that are interoperable with the armed forces of other NATO Allies.

Key words *Slovenian Armed Forces, NATO, DOTMLPF-I, warfare of the future, security environment.*

Uvod Republika Slovenija (RS) je del zaveznitva Nato in članica Evropske unije (EU). Zaradi navedenega mora s Slovensko vojsko (SV) sodelovati pri uresničevanju ciljev in zavez Natovega strateškega koncepta in evropske varnostne politike. EU na tem področju izpostavlja dva instituta, in sicer skupno zunanjo in varnostno politiko – SZVP (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2019a) ter skupno varnostno in obrambno politiko – SVOP (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2019b), zato ne moremo govoriti le o varnostni politiki, temveč se je treba zavedati, da EU razvija skupno zunanjo in varnostno politiko ter znotraj tega še skupno varnostno in obrambno politiko. Analize (Malešič, 2016) kažejo, da slovenska javnost SVOP podpira. Skladno s srednjeročnimi obrambnimi programi, ki jih sprejme Vlada RS, bo SV delovala in se razvijala tudi v skladu z Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja SV do leta 2025 (ReSDPRO SV 2025).

V prispevku sledimo usmeritvi, da mora RS zagotoviti obrambnemu sistemu, pri čemer je SV nosilka razvoja vojaških zmogljivosti in vojaške obrambe države, pogoje za uspešno izvedbo zakonsko predpisanih nalog. Organiziranost, kadrovska popolnitev, opremljenost, usposobljenost in izurjenost SV morajo zagotavljati obrambo države ter izpolnitev mednarodnih zavez (Cilji zmogljivosti Nata 2017 za RS). SV sodeluje pri izvajanju in zagotavljanju interesov ter ciljev RS na obrambnem področju, pri pripravljenosti in odzivanju na varnostne grožnje ter pri obrambni politiki RS. Dosedanja raziskovanja potrjujejo, da je treba izboljšati obrambno sposobnost in odpornost države in tako tudi SV na različnih področjih, npr. na področju profesionalizacije (Garb in Tominc, 2018), zaposlovanja (Novak, 2016), zaupanja javnosti (Garb, 2015) in usposabljanja enot (Avsec, 2016). Prenoviti je treba tudi strateške obrambne dokumente in predlagati systemske rešitve za

delovanje SV, kot je zapisano v Sklepih strateškega pregleda obrambe 2016 (SPOR 2016), zato menimo, da je treba opraviti analizo SV, ki bo podlaga za simulacijo strategije razvoja SV v prihodnosti.

1 ANALIZA SV PO METODI DOTMLPF-I

Analizo SV smo izvedli po metodi DOTMLPF-I (Nato, 2011) in pri tem upoštevali strateške dokumente s področja nacionalne varnosti, ki pomembno posegajo na obrambno področje. DOTMLPF-I je pristop k analizi sistemov, njen namen pa je napovedovanje zahtev, ki se bodo pojavile v prihodnosti. Analizirajo se doktrina, organizacija, usposabljanje, materialni viri, vodenje, kadri, infrastruktura in interoperabilnost (podrobneje opisano v Lis in Jałowiec, 2015). Pristop pogosto uporablja Nato (npr. Bastian in drugi, 2013; Diaz in Ezell, 2012).

Doktrina – D

RS je poleg Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1 2010) sprejela več dokumentov s področja nacionalne varnosti, posegajo pa na obrambno področje, in sicer Resolucijo o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, zunanjepolitično strategijo, Strategijo sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, Strategijo kibernetске varnosti ter Strategijo razvoja RS 2030. Resolucija o strategiji nacionalne varnosti RS je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument, v katerem so opredeljeni nacionalni interesi in nacionalnovarnostni cilji RS, analizirani varnostno okolje, viri ogrožanja, varnostna tveganja države in politika odzivanja RS ter določene sistemske rešitve celovitega delovanja države pri zagotavljanju nacionalne varnosti, vključno s SV. Iz ReSNV-1 2010 izhaja Obrambna strategija RS (2012), ki je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument države na obrambnem področju. V njem so opredeljeni interesi in cilji RS na obrambnem področju, poleg tega usmerja obrambno politiko ob upoštevanju groženj ter tveganj za nacionalno varnost. Med drugim usmerja razvoj vojaških zmogljivosti za zagotavljanje nacionalne obrambe v okviru sistema kolektivne obrambe in varnosti, skladno z razpoložljivimi viri. Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja SV do leta 2025 (ReSDPRO SV 2025) je novembra 2010 sprejel Državni zbor RS. Direktorat za obrambno politiko Ministrstva za obrambo (Poročilo ReSDPRO SV 2025 2017, str. 10–11) je ugotovil, da RS ni zagotavljala predvidenih virov za uresničevanje resolucije. Zaradi navedenega je predlagana priprava nove resolucije, ki bo upoštevala spremenjeno strateško varnostno okolje in sprejemanje novih obveznosti RS pri vzpostavitvi zmogljivosti v okviru Ciljev zmogljivosti Nata 2017 (Poročilo ReSDPRO SV 2025, 2017, str. 10–11).

Glede na to, da v Doktrini vojaške strateške rezerve (VSR) RS ni odgovora, kako bo SV organizirana in ali bo zmožna združenega bojevanja rodov, bi bilo smiselno, da bi bili v novi resoluciji tudi razvojna usmeritev in cilji organizacije oziroma sposobnosti VRS (Poročilo ReSDPRO SV 2025, 2017, str. 2).

Doktrinarna izhodišča za izvajanje obrambe so opredeljena v Vojaški doktrini (Furlan in drugi, 2006) in Doktrini civilne obrambe RS (2002). V Vojaški doktrini (Furlan in drugi, 2006, str. 83–87) je navedeno, da SV s svojim delovanjem opravlja naloge pri nadzoru oboroževanja in preprečevanja širjenja orožja za množično uničevanje ter sodeluje v operacijah kriznega odzivanja in boju proti mednarodnemu terorizmu ter drugim grožnjam miru. V njej je tudi določeno, da SV s svojim delovanjem v domovini (sodeluje pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih ter drugih nesrečah, sodeluje pri opravljanju nekaterih nalog Policije, sodeluje v boju proti terorizmu, sodeluje pri iskanju in reševanju, podpira diplomatske dejavnosti ter sodeluje s civilnimi organizacijami) podpira državne organe in institucije ter zagotavlja varnost in blaginjo državljanov RS (Furlan in drugi, 2006, str. 83–87). V Vojaški doktrini, ki med drugim temelji na ReSNV-1 (2010) in upošteva tudi druge področne dokumente (Doktrino združenih sil Nata, Strateški koncept zavezništva, Doktrino zaščite, reševanja in pomoči, Doktrino civilne obrambe itn.), so jasno določeni poslanstvo in iz njega izhajajoče bistvene in druge naloge SV. Ocenjujemo, da mora RS kot polnopravna članica Nata v skladu s sprejetimi dokumenti zagotavljati svojo varnost v okviru kolektivne obrambe in vzdrževati ustrezne sistemske rešitve za doseganje določene stopnje samostojne vojaškoobrambne sposobnosti države.

Menimo, da Vojaška doktrina in sedanji dokumenti s področja nacionalne varnosti, ki segajo na obrambno področje, ustrezno omogočajo razvoj obrambnih sil, ki jih potrebuje RS za izvajanje vojaške obrambe.

Organizacija – O

Vojaška doktrina deli vrste sil SV glede na vlogo v bojnem delovanju, in sicer na sile za bojevanje, sile za bojno podporo, sile za zagotovitev delovanja ter sile za podporo poveljevanja. Prav tako se lahko delijo glede na sposobnost premeščanja na premestljive in nepremestljive sile. Premestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje svojega poslanstva samostojno ali v sestavi sil zavezništva na slovenskem vojskovališču in kriznih območjih znotraj in zunaj meja zavezništva. Nepremestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje poslanstva na nacionalnem ozemlju in v njegovi neposredni bližini. Sile SV se lahko prav tako delijo na sile v visoki stopnji pripravljenosti (od dva do 90 dni), sile nizke stopnje pripravljenosti (od 91 do 180 dni) in sile z daljšim časom vzpostavitve pripravljenosti za delovanje. Sile SV so lahko tudi namensko organizirane glede na svoje poslanstvo, prostor in koncept skupnih združenih namenskih sil, kot so bojne skupine, prostorske sile, odzivne sile in skupne združene namenske sile (Furlan in drugi, 2006, str. 27).

SV mora zagotavljati zahtevano in potrebno pripravljenost v kriznih razmerah, ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni. Zaradi navedenega mora organizacijsko-formacijska struktura SV podpirati izvedbo poslanstva in iz tega izhajajočih nalog ter ciljev. Vidimo, da je SV organizirana brez delitve na zvrsti, obsega pa devet rodov, in sicer pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno

obrambo, inženirstvo, jedrsko-radiološko-kemično-biološko obrambo in zveze (Ministrstvo za obrambo, 2019).

Od SV se v času od leta 2018 do 2023 pričakuje, da bo preoblikovala taktično strukturo, ki bi ji sledila transformacija vojske. V ACT je navedeno, da je transformacija v načelu celovit proces, ki poleg preoblikovanja obsega tudi spremembo načina razmišljanja in uvaja nove procese, postopke in koncepte, ki so navadno posledica uvedb nove oborožitve ali posodobitve oborožitvenih sistemov ali novega pristopa izvajanja poslanstva (ACT, 2015, str. 1–2).

V Poročilu ReSDPRO SV 2025 je navedeno, da v SV nismo mogli oblikovati namenske brigadne bojne skupine, ker ni bilo mogoče v vseh rodovskih bataljonih oblikovati osnovne enote velikosti čete. Prav tako je bilo ugotovljeno, da mora biti četa osnovni gradnik zmogljivosti, razen pri specialnih silah. Prizadevati si moramo za modularno oblikovanje oziroma povezovanje sil, kar omogoča lažje oblikovanje zmogljivosti (Poročilo ReSDPRO SV 2025, 2017, str. 6).

Na podlagi zapisanega ugotavljamo, da organizacija SV glede na potrebe zagotavljanja nacionalne varnosti in kolektivne obrambe zaveznitva le pogojno ustreza in ne zagotavlja dovolj sposobnosti zaščite pred novimi varnostnimi grožnjami, in sicer hitro prilagajanje, sodobno opremljenost in oboroženost ter mobilnost.

Usposabljanje – T

Glavna naloga vojaškega izobraževanja in usposabljanja (VIU) je podpora razvoju vojaških zmogljivosti ter pripravljenosti SV za opravljanje nalog. Poleg tega skrbi za izboljšanje kakovosti izobraževanja in usposabljanja posameznikov, poveljstev ter enot. Strokovno vojaško izobraževanje in usposabljanje pripadnikov SV poteka v centrih in šolah, ki so združene v Centru vojaških šol (CVŠ). Ravni in zahtevnosti VIU med vojaškimi stanovi in različnimi ravnmi odgovornosti znotraj stanov so zelo različne. Najbolj konkretno, in sicer večšinsko, je usposabljanje vojakov, ki mu sledijo različne oblike VIU podčastnikov in častnikov. SV je uspelo oblikovati in razviti precej uspešno ter učinkovito hierarhijo VIU, ki se v zadnjih letih ni bistveno spremenila. Večinoma taka, kot je, ustreza zahtevam SV in potrebam pripadnikov SV po strokovnem znanju za opravljanje nalog v miru ter vojni. Menimo, da SV nima dovolj tehničnih in taktičnih kabinetov ter primernih vadišč, ki bi bila dovolj velika, dostopna ter tudi ustrezno tehnično opremljena za izvedbo taktičnih usposabljanj.

Po poročilih s terena sklepamo, da so občasno težave pri zagotavljanju ustreznega učiteljskega in inštruktorskega kadra. Zaskrbljujoče je dejstvo, da nam internega vojaškega izobraževanja in usposabljanja nikakor ni uspelo vključiti v javno šolstvo, kar bi pomenilo, da bi udeleženci po koncu usposabljanja pridobili izobrazbo, skladno z merili, ki veljajo v javnem šolstvu. Lipovec, Unger in Varga ugotavljajo, da programi VIU, ki se izvajajo na vojaških šolah, sledijo standardom, ki veljajo v

javnem izobraževalnem sistemu. Posledično sledimo 20. členu Zakona o službi v Slovenski vojski. Čeprav nam je v SV na določen način uspelo formalizirati nekatero vojaško znanje, pa vojaške šole in programi niso prepoznani kot enakovreden partner v javnem izobraževalnem sistemu. V večini držav EU in posledično v Natu se je bolonjska deklaracija vključila v vojaški izobraževalni sistem. Vojaško izobraževanje je postalo sestavni del transformacijskih procesov vojsk. Skladno s tem so vojaški izobraževalni sistemi postali podobni in primerljivi študiju na civilnih šolah ter programi ovrednoteni s kreditnimi točkami ECTS (European Credit Transfer System). Da bi razvili vojaško znanost in izboljšali kakovost VIU, je v prihodnosti treba razvoj znanstvenoraziskovalne dejavnosti institucionalizirati in omogočiti povezovanje s podobnimi znanstvenimi ustanovami v Sloveniji ter tujini in tako poskrbeti za mobilnost predavateljskega kadra. Ocenjujejo, da mora sistem VIU omogočati in spodbujati, da se vanj vključujejo tako vsebinski izvajalci kot tudi slušatelji iz obrambnega in drugih resorjev ter izobraževalnih in raziskovalnih ustanov v Sloveniji in tujini (Lipovec, Unger, Varga, 2018, str. 40–41).

Ugotavljamo, da je področje usposabljanja potencialno dobro zamišljeno. Velik izziv, s katerimi se v SV danes srečujemo, je, kako zagotoviti dovolj vojaškega in splošnega znanja vojakom ter predvsem častnikom, da pa ob tem vojska ne izgubi bojnega značaja. Verjetno je treba vojaškemu usposabljanju častnikov in vojaškim vajam enot v prihodnosti namenjati večji poudarek. Usposabljanja je treba izvesti tako, da so simulirani realni pogoji. Poleg tega je treba v prihodnosti nameniti večji poudarek psihofizični pripravljenosti, izvajanju taktičnih postopkov in ravnanju z oborožitvijo ter opremo, ki mora postati dnevna rutina urjenja in usposabljanja poklicnih pripadnikov SV.

Material – M

Materialni viri, in sicer oborožitev, oprema ter druga materialna in tehnična sredstva SV, so odvisni od materialnih ter finančnih zmožnosti države. Sredstva, namenjena za obrambo, so se v času svetovne finančne krize prepolovila, kar je imelo velike posledice za razvoj SV. Zaradi zmanjšanja finančnih sredstev SV ni mogla v celoti posodobiti opreme in oborožitve ter drugih materialnih sredstev, kar bi ji omogočilo načrtovani razvoj zmogljivosti, kot je bataljonska bojna skupina. Čeprav je v SOPR do leta 2023 predvideno vsakoletno povečanje finančnih sredstev za približno 43 milijonov na leto, do konca načrtovanega srednjeročnega obdobja ne bomo dosegli finančnih zavez, ki so bile sprejete v zavezništvu, torej dva odstotka BDP.

Ne glede na določila v ACT Božič navaja, da so se za transformacijo SV leta 2013 odločili zaradi izrazitega zmanjšanja finančnih sredstev, namenjenih SV, manj od znosnega minimuma. Glavno vodilo je bilo narediti organizacijo racionalnejšo in učinkovitejšo. Čeprav je SV v omenjenem obdobju imela jasne usmeritve in srednjeročne cilje, jih zaradi nezadostnih finančnih sredstev, ki so se iz leta v leto zmanjševala, ni mogla uresničiti. Razvoj in načrtovana transformacija SV sta se ustavila. Brez načrtovane posodobitve SV ni mogla slediti sodobnim varnostnim

in obrambnim izzivom, se ustrezno pripraviti in organizacijsko prilagoditi za spoprijemanje z njimi. Finančni učinki so pustili negativne posledice na vojaški stroki in povzročili stagnacijo vojske, ki se do danes kaže v oceni pripravljenosti (Božič, 2013, str. 4–7).

Poleg tega Osterman (2017) navaja, da so se finančna sredstva, ki jih je imela na voljo SV (leta 2017 je finančni načrt SV znašal 287 milijonov evrov, skupni obrambni izdatki pa 384 milijonov evrov), v preteklem obdobju večinoma namenjala za upravljanje, izobraževanje in oskrbo kadra SV, in sicer 218 milijonov evrov. Operativnemu delovanju in pripravljenosti SV je bilo namenjenih 50 milijonov evrov. Delež izdatkov, namenjen za vzdrževanje in posodabljanje infrastrukture, nakup in opremljanje SV, je bil s pet milijoni evrov minimalen. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev na obrambnem področju v preteklem obdobju tudi niso bili v celoti izvedeni nujni nakupi glavne opreme, med njimi bojnih vozil, elektronske in komunikacijske opreme, raket, pehotnega orožja za artilerijo, transportnih vozil ter inženirske opreme za raketne sisteme in zrakoplove, kar SV potrebuje za opravljanje glavnih nalog ter zavez zavezništva in zagotavljanje nacionalne obrambe. Osterman ugotavlja, da so se negativne posledice pokazale pri oblikovanju zmogljivosti bataljonske bojne skupine in zagotavljanju zmogljivosti za sodelovanje v operacijah zavezništva (Osterman, 2017).

Med drugim je v SOPR 2018–2023 določeno, da naj bi se do leta 2023 finančna sredstva, namenjena obrambnim izdatkom, glede na leto 2017 povečala in dosegla 679 milijonov evrov, kar je 1,11 odstotka BDP. Struktura obrambnih izdatkov naj bi do leta 2023 znašala 51 odstotkov za stroške za osebje, 23 odstotkov naj bi bilo operativnih stroškov in 26 odstotkov za investicije. Predvideva se, da se bodo do leta 2025 obrambni izdatki povečevali in dosegli 1,2 odstotka BDP v razmerju 50 : 30 : 20 (SOPR 2018–2023, 2018, str. 16).

Vidimo, da srednjeročni nabavni cilji pravilno usmerjajo nakup oborožitve in vojaške opreme za oblikovanje vojaških zmogljivosti SV, ki zagotavljajo pravočasno izvedbo sprejetih zavez Nata (srednja bataljonska bojna skupina – sodelovanje v operacijah visoke intenzivnosti in druge ciljne zmogljivosti, ki bodo omogočale delovanje in odpornost enot, deklariranim v sile Nata, ki so v visoki stopnji pripravljenosti) in obveznosti po drugih mednarodnih pogodbah (MOM) ter hkrati zagotavljale obrambne sile RS. Prav tako je treba zagotoviti dovolj veliko trajnostnih, visoko kakovostnih materialnih virov, ki bodo omogočali nenehno izvajanje operacij v daljšem obdobju. Oborožitev, oborožitvene sisteme in naprave SV, ki so zastarele in jih ni mogoče posodobiti ali nam ne omogočajo, da bi dosegli zmago na bojišču, je treba odprodati, ker so nepotrebno breme in strošek. V prihodnosti bo treba v prihodnosti treba večjo pozornost nameniti ugodnostim, ki nam jih ponujata zavezništvo in EU (PESCO).

Ugotavljamo, da je material, ki je izrazito vezan na finance, šibka točka, kar je pričakovano.

Vodenje – L

Vegič poudarja, da je funkcija vojaškega voditeljstva usmerjanje razvoja vizij prihodnosti in strategij za doseganje potrebnih sprememb in ciljev. Dober voditelj s komuniciranjem povezuje ljudi, oblikuje skupine in koalicije, ki podpirajo vizije, strategije oziroma cilje. Sposoben je motiviranja in navdihovanja ljudi za premagovanje političnih, materialnih in birokratskih ovir. Vegič sklepa, da si na podlagi rezultatov dela prizadeva za uveljavljanje bistvenih sprememb, ki so za organizacijo koristne (Vegič v Kotter, 1990).

Prav tako Furlan in drugi navajajo, da je za vsako vojaško organizacijo zelo pomembno, da častniki, ki so vodje, znajo vplivati na ljudi oziroma svoje podrejene, da dosežejo cilj organizacije oziroma vojaške enote. Častniki na položaju poveljujočega morajo smiselno vplivati na ljudi z usmerjanjem in motiviranjem, da izvedejo poslanstvo in opravijo naloge SV. Poudarjajo, da naj poveljniki na podlagi pridobljenih izkušenj, strokovnega znanja in vrednot SV krepijo medsebojno zaupanje, spoštovanje ter razumevanje (Furlan in drugi, 2006, str. 20).

Ugotovimo lahko, da SV vedno bolj prepozna pomen in vlogo vojaškega voditeljstva, kar se kaže s povečanim poudarkom voditeljskih vsebin v programih vojaškega izobraževanja in usposabljanja častnikov SV v vojaških šolah. Menimo, da je treba to področje bolje normativno urediti, saj je v SOPR omenjeno le z enim stavkom.

Kadrovski viri – P

Furlan in drugi navajajo, da kader vpliva na bojno moč s kakovostjo, moralo in številčnostjo. SV sestavljajo pripadniki stalne (STAS) in rezervne sestave. SV se popolnjuje s poklicnimi pripadniki SV, pogodbenimi, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi, in z obvezno rezervo. Poudarjajo, da se vojaška strateška rezerva RS aktivira z odločitvijo Državnega zbora RS (Furlan in drugi, 2006, str. 21).

Tabela 1:
Sestava SV julija
2018
Vir:
Slovenska
vojska, e-vir,
13. 8. 2018.

Sestava SV	Število	Delež v %
Stalna sestava (STAS)	6716	88,7
Pogodbena rezerva (PRS)	856	11,3
Skupaj	7572	100

Vidimo lahko, da so stalna sestava poklicni pripadniki SV, in sicer vojaki, podčastniki, častniki in vojaški uslužbenci, ter civilne osebe, zaposlene v SV, ki ne opravljajo vojaške službe.

Tabela 2: Stalna sestava SV julija 2018

Vir: Slovenska vojska, e-vir, 13. 8. 2018.

Stalna sestava	Število	Delež v %
Častniki	1088	16,1
Podčastniki	1955	29,1
Vojaki	2644	39,4
Višji vojaški uslužbenci	264	3,9
Nižji vojaški uslužbenci	327	4,9
Civilne osebe	446	6,6
Skupaj	6716	100
Moški	5609	83,5
Ženske	1107	16,5

Cilj, ki si ga je postavila RS, je, da SV do leta 2023 kadrovsko doseže obseg 7600 pripadnikov STAS in 1500 pogodbenikov PRS in da do konca srednjeročnega obdobja doseže cilj 8000 pripadnikov stalne sestave (STAS) in 2000 pogodbene rezerve (PRS). Prav tako bo SV še naprej sodelovala v MOM s približno 350 pripadniki na rotacijo z možnostjo občasnega povečanja za pet odstotkov, kar ji do zdaj ni povzročalo težav. Generalštab SV si že več let prizadeva, da bi ustavil trend zniževanja števila zaposlitev STAS in PPRS. Do zdaj je sprejel in izvedel številne ukrepe za izboljšanje stanja na področju pridobivanja kadra, vendar neuspešno. Ciljno stanje, ki si ga je določila SV za leto 2017, je bilo 7254 pripadnikov STAS in 1500 pripadnikov PRS ter zaposliti 650 novih pripadnikov STAS in 610 novih pripadnikov PRS. Ta cilj ni bil dosežen. Vidimo lahko, da je število odhodov iz SV oziroma prekinitev pogodb še vedno večje kot število novih zaposlitev v SV.

Tabela 3: Trendi zaposlovanja v SV
Vir: Slovenska vojska, e-vir, 13. 8. 2018.

	Prihodi	Odhodi
Leto 2016		
Stalna sestava	205	316
Pogodbeni pripadniki rezervne sestave	237	76
Prostovoljno služenje vojaškega roka	77	/
Leto 2017		
Stalna sestava	45	54
Pogodbeni pripadniki rezervne sestave	/	3
Prostovoljno služenje vojaškega roka	30	

Ocenjeno je, da je za zagotavljanje dolgoročne kadrovske vzdržnosti v SV treba zagotoviti 400 novih zaposlitev na leto, kar je velika odgovornost za MO in SV. Glede na težave popolnjenja SV s STAS menimo, da je pravilno, da se v SOPR namenja velik poudarek PRS. Predvidevamo, da bo zaradi nastalega kadrovskega primanjkljaja STAS imela v prihodnosti PRS pomembno vlogo pri popolnjenju kadrovske vrzeli. Zaradi navedenega bo treba omogočiti lažje prehajanje iz statusa PRS v STAS in nasprotno, tako da bo omogočeno nenehno delovanje SV.

V ReSDPRO SV 2025 (2010) je določeno, da se lahko v nekaterih pogojih obseg in struktura SV bistveno spremenita skladno s konceptom vojaške strateške rezerve, ki ob izrednem poslabšanju varnostnega okolja RS omogoča povečanje obsega obrambnih sil v daljšem obdobju predvidoma za do 25.000 dodatnih pripadnikov (Poročilo ReSDPRO SV 2025, 2017, str. 2).

Vidimo, da prostovoljno služenje vojaškega roka (PSVR) omogoča državljanom RS, da se usposobijo za obrambo države. V prihodnosti bi bilo mogoče dobro razmisliti o možnosti opravljanja prostovoljnega služenja vojaškega roka tudi za osebe, ki imajo določene omejitve, na primer zdravstvene in z manjšimi prekrški, vendar so še primerne za delo v SV. Tem kandidatom bi lahko omogočili, da opravijo minimalno temeljno vojaško usposabljanje in bi jih nato napotili na delo v poveljstva in enote, kot to dela kanadska vojska. Dela in naloge bi opravljali na delovnih mestih, ki ustrezajo njihovi civilni izobrazbi, in sicer kot administrator, kuhar, pomožno osebje, za vzdrževanje vozil, varovanje objektov, v prijavnoreceptorski službi itn. Za čas prostovoljnega dela v SV bi prejeli plačo v višini, ki je predvidena za vojake na prostovoljnem služenju vojaškega roka. Tako bi lahko zapolnili vrzel, ki jo imamo pri izvajanju podpore v SV. Prav tako bi lahko mladim omogočili, da se vojaško usposobijo in skladno s svojimi zmožnostmi prispevajo k zagotavljanju obrambe ter varnosti. Smiselno bi bilo tudi razmisliti o vključevanju tujcev, ki so zaprosili za slovensko državljanstvo, v strukture PSVR. Ocenjujemo, da bi tako lahko tudi realno dosegli ciljno stanje 300 kandidatov na leto na PSVR.

Kot ugotavljata Barno in Bensahel, bo treba v prihodnosti delo kombinirati tako, da bo omogočeno delo pri več delodajalcih hkrati, npr. dva dni na teden v vojski in tri dni v zasebnem sektorju. Zaradi vedno boljše in daljše psihofizične sposobnosti ljudi bi bilo treba omogočiti ljudem delo v vojski tudi po času, ko imajo pogoje za upokojitev. Velikokrat se zgodi, da se mora oseba, ki je v najboljših letih in na vrhuncu svojih intelektualnih sposobnosti, upokojiti (upokojevanje leta 2040 pri 65 letih) in se ji ne dovoli nadaljnje delo v vojaški službi (Barno in Bensahel, 2016, str. 42).

Prav tako ugotavljamo, da izvajanje celostne skrbi za pripadnike (CSP) normativno urejajo določila ZSSloV, ki pa v realnosti niso zaživel. Ne glede na to je treba prednostno zagotavljati podporo družinam pripadnikov takrat, ko so ti dlje časa odsotni od doma zaradi MOM, MSSVT, izobraževanja in usposabljanja v tujini

itn. Na podlagi opravljenih podpornih dejavnosti, in sicer zdravstvene oskrbe družinskih članov, varstva otrok, obveščanja, organiziranega preživljanja prostega časa ter drugega, se bo sistem celostne skrbi za pripadnike začel razvijati in oblikovati sam. Ocenjujemo, da mora biti upravljanje sistema CSP opravljeno in usklajeno na strateški ravni (za medresorsko sta odgovorna MO in GŠSV), usklajeno in vodeno na operativni ravni (Poveljstvo sil) ter opravljeno na taktični ravni (brigada in bataljon).

Prav tako lahko opredelimo, da si moramo z nadaljevanjem štipendiranja zagotoviti nujen kader. SV si mora tako zagotoviti ustrezen kader tehničnih in naravoslovnih smeri, ki bo prihodnji nosilec razvoja in uvajanja nove oborožitve ter opreme ter tudi potencialen nosilec razvoja oziroma transformacije SV in MO.

Področje kadrovskih virov je tako kot področje materialov izrazito odvisno od financ, zato je v SV pričakovano slabše razvito.

Infrastruktura – F

SV v sodelovanju z zavezniki in partnerji lahko opravlja svoje poslanstvo le pod pogojem, da so ji zagotovljene možnosti za delovanje. Med zagotovitev možnosti za delovanje spada tudi podpora države gostiteljice (HNS) v Republiki Sloveniji, ki ji v SOPR namenjajo veliko pozornost.

V DOP ugotavljajo, da na področju podpore države gostiteljice ne zagotavljamo centralizirane logistike. Uprave vojašnic niso logistične enote s specialističnim znanjem, ki bi omogočale učinkovito logistično podporo. Prav tako ugotavljajo, da so se v želji po zagotovitvi navzočnosti SV v vseh regijah in z vzpostavljanjem večjih manevrskih enot na območjih, kjer so na voljo večji demografski viri, stroški za delovanje in zagotavljanje vojaške infrastrukture povečali. Ocenjujejo, da v večjih mestih zmogljivosti ne izpolnjujejo potreb in standardov, na drugih območjih pa niso izkoriščene (Poročilo ReSDPRO SV 2025, 2017, str. 9).

V skladu s SOPR 2018–2023 se predvidevata razvoj in posodobitev informacijskega sistema MO ter potrebne infrastrukture, ki bo omogočila boljšo povezavo z Natom in centri EU pri poslovanju s tajnimi podatki do Nato Secret in EU Secret. Da bi zagotovili večjo povezljivost SV na taktični in operativni ravni z zavezništvom, se načrtuje posodabljanje premestljivih komunikacijskih informacijskih sredstev v srednjo bataljonsko bojno skupino, skladno z Natovo politiko in standardi. Prav tako naj bi bil do konca leta 2020 vzpostavljen center za nadzor zračnega prostora in poveljevanje v Natovem sistemu za poveljevanje in kontrolo v zračnem prostoru (SOPR 2018–2023, 2018, str. 20).

Področje infrastrukture je sicer razmeroma dobro razvito, vendar ugotavljamo, da bo v prihodnosti treba v RS nadaljevati posodabljanje in gradnjo novih objektov ter infrastrukture tako za nastanitev in usposabljanje kot delovanje SV ter zaveznikov.

Interoperabilnost – I

Mackey Natovo interoperabilnost opredeljuje kot zmožnost delovanja dveh ali več sil (zaveznikov, partnerjev) ali več narodov, da se skupaj usposabljuje, urijo, imajo skupne vaje in na koncu skupaj učinkovito opravljajo naloge in učinkovito bojno delujejo. Poleg tega Nato opredeljuje interoperabilnost kot sposobnost skupnega in učinkovitega delovanja za doseg taktičnih, operativnih ter strateških ciljev zavezništva. Visoka stopnja mednarodne povezljivosti omogoča zanesljivo izvajanje 5. člena Severnoatlantske pogodbe. Interoperabilnost oziroma povezljivost posameznih nacionalnih vojsk, kar je v odgovornosti častnikov, je odvisna od implementacije oziroma uvajanja vojaških doktrin in Natovih standardov oziroma stanagov, ki predpisujejo uporabo postopkov in materialno-tehničnih sredstev za opravljanje določenih nalog ter miselnih procesov, načrtovanja, delovanja, usposabljanja in skupnega urjenja. Gre za proces, ki se nikoli ne konča, ker ga določa razvoj znanosti in novih tehnologij, ki jih uporabljajo oborožene sile pri svojem delu, in je zvest spremljevalec transformacij vojsk in oborožitvenih sistemov (Mackey, 2016, str. 1–5).

Cilj vsake države članice Nata je, da prevzame standarde, ki jih potrebujejo vojske pri izvajanju operacij skupaj z zavezniki in partnerji. Za Slovenijo, ki je razmeroma majhna država z maloštevilno vojsko, je izjemnega pomena, da doseže čim večjo stopnjo interoperabilnosti, ker je varnostno odvisna od delovanja Nata in njenih partnerjev tako v domovini kot tujini. SV dejavno sodeluje v MOM in na mednarodnih vojaških vajah ter se uri v centrih za usposabljanje (Joint Multinational Readiness Center – JMRC), kar ji omogoča prenos znanja in uporabo združenih postopkov. Za SV je pomembno doseganje interoperabilnosti na taktični ravni, ker večinoma deluje z manjšimi modularnimi enotami v mednarodnem okolju (mednarodne združene enote). Častniki SV delajo in se urijo v mednarodnih poveljstvih Nata, v katerih se učijo postopkov na operativni in strateški ravni, ter svoje delovne izkušnje prenašajo v poveljstva in enote SV. So nosilci oziroma bi morali biti implementacije Natovih standardov ter avtorji priročnikov in navodil za usposabljanje. V SV se srečujemo z veliko sprejetimi stanagi, ki se sprejemajo po načelu platnice, saj se ne prevede vsa vsebina. Stanagi so dobro birokratsko klasificirani in obdelani, vendar velikokrat ne pridejo do končnega uporabnika na taktični ravni v enoti. Ugotavljamo, da se njihova vsebina prepočasi ali pa se sploh ne implementira v priročnike in navodila za usposabljanje ter druge normativne dokumente.

V Poročilu o opravljeni analizi ReSDPRO SV 2025 (2017, str. 2) je bilo ugotovljeno, da se je zmanjšala sposobnost zagotavljanja vojaške povezljivosti v okviru kolektivne obrambe Nata ter skupne varnostne in obrambne politike EU.

Dodatno v SOPR 2018–2023 (2018) področje implementacije Natovih standardov ni posebej določeno. Iz srednjeročnih razvojnih ciljev lahko sklepamo, da se bo implementacija najbolj navezovala na razvoj srednjih bataljonskih bojnih skupin in posodabljanje potrebne opreme ter oborožitve. Nanašala se bo tudi

na kibernetško varnost, zagotavljanje informacijske varnosti in izpolnjevanje zavez, ki izhajajo iz članstva RS v mednarodnih organizacijah.

Za interoperabilnost VIU tako na ravni posameznika kot usposabljanja poveljstev in enot si je treba nenehno prizadevati za zagotavljanje vsebinske primerljivosti programov VIU in dosegati stopnjo usposobljenosti, ki je primerljiva z vojskami zavezništva. Rezultate kakovosti usposabljanja preverjamo na vojaških vajah v domovini in tujini, kar je najzahtevnejša oblika usposabljanja in preverjanja usposobljenosti ter pripravljenosti poveljstev in enot SV za delovanje v določeni operaciji.

Predvidevamo lahko, da bomo v SV interoperabilnost do ravni srednje bataljonske bojne skupine (bataljona – taktična raven) predvidoma dosegli do leta 2023. Da bomo lahko v celoti dosegli ta cilj, se morajo vodstvo SV in določene podporne strukture MO prednostno osredotočiti na podporo doseganja interoperabilnosti na vseh ravneh, torej taktični, operativni in strateški. Doseganje interoperabilnosti srednje bataljonske bojne skupine mora postati transformacijski imperativ (nukleus – jedro) SV in MO, kar bo povzročilo začetek transformacije na vseh ravneh SV in ministrstva.

Zaradi lažjega delovanja v koalicijah in zvezah si moramo še naprej prizadevati za standardizacijo postopkov, ki določajo uporabo enot (doktrine, usposabljanja, urjenja itn.) ter skupnega jezika. Danes in v prihodnosti bodo države zavezništva zaradi omejenih virov vedno bolj naklonjene povezovanju združljivega, združevanju resursov in zmogljivosti za razvoj »pametne obrambe«.

2 SLOVENSKA VOJSKA DO LETA 2025 IN NAPREJ

Humar poudarja, da je v RS treba bolj razvijati zavedanje, da je Slovenska vojska Nato in ne le del zavezništva. Nato nam ponuja različna orodja za razvoj nacionalnovarnostnih struktur, ki jih lahko uporabljamo pri načrtovanju v domovini (Humar, 2014, str. 4–8).

Predvidevamo, da bo v prihodnosti največ kombiniranih nekonvencionalnih groženj (terorizem, nedržavni akterji), ki se bodo pojavljale v netradicionalnih vojaških okoljih (informacijsko, kibernetško in propagandno delovanje) kot del hibridnih dejavnosti, zato se bodo od vojaških sil v prihodnje poleg tradicionalnih vojaških zahtevali dodatni novi koncepti delovanja. Temu primerno se bo morala prilagajati tudi organiziranost vojaških sil, ki bodo morale zaščititi ozemlja in ljudi pred vsemi grožnjami, vključno z naprednimi tehnologijami.

Barno in Bensahel ugotavljata tudi, da bodo morale vojaške enote obvladati klasičen način bojevanja, poleg tega pa se usposobiti in urediti za bojevanje v urbanem okolju, ki bo bojišče prihodnosti, temu pa bodo morale prilagoditi opremo, oborožitev in organiziranost, in sicer boj, stabilizacijsko in podporno

delovanje, uporabo lahkih tankov in oklepnih vozil, dronov, helikopterjev itn. Vojske zavezništva bodo visoko profesionalne sile, ki se bodo ob povečanem ogrožanju sposobne popolnjevati s PRS. Predvidevata, da morajo priprave na naslednjo »veliko« vojno« vključevati možnost hitre posodobitve oborožitve (GPS, sodobne radijske zveze, nočne naprave, termovizije, C4I itn.), kar bo odvisno od vrste grožnje. Prav tako bodo zračna plovila morala biti sposobna delovati taktično in prevažati pripadnike na daljše razdalje, pri velikih hitrostih in brez potrebe po hitrem polnjenju goriva. Oklepna vozila in tanki bodo morali omogočati delovanje v urbanem okolju in imeti aktivno oklepno zaščito. Predvidevata, da bo do leta 2025 razvita zaščita proti oboroženim dronom in drugim naprednim tehnologijam. Ugotavljata, da so danes države večjih vojsk prisiljene vlagati v razvoj tehnološke opreme, ki jim bo omogočala urjenje na virtualnih bojiščih ob pomoči umetne inteligence. Predvidevata, da bo vojskam držav zavezništva zagotovljen strateški prevoz po zraku in morju ter hiter premik na krizna žarišča. Velik poudarek namenjata enotam, ki bodo izvajale predhodno logistiko (Barno, Bensahel, 2016, str. 24–33).

Nemški strokovnjaki v beli knjigi predvidevajo, da zaradi vedno večjega mednarodnega sodelovanja držav, kar je pogoj za doseganje njihovih strateških interesov, lahko pričakujemo, da se bodo v prihodnosti zahteve po delovanju vojsk v mednarodnem okolju še naprej povečevale. Nacionalna in kolektivna obramba ter odvracanje na mejah zavezništva bodo ostali še vedno glavna naloga oboroženih sil (White Paper, 2016, str. 88).

Potrebe po mednarodni povezljivosti in s tem interoperabilnosti se bodo povečale na vseh področjih ter se vedno bolj prenašale z večjih enot na manjše taktične enote, ki bodo morale uspešno delovati v večnacionalnih operacijah. Z zagotovitvijo tehnološke univerzalnosti jim bosta omogočeni lažje vključevanje in povezovanje različnih deležnikov, ki sodelujejo v operacijah. Vojske si prizadevajo za nenehno posodobitev in uporabo sodobnih tehnologij (superiornost), ker jim je le tako zagotovljeno preživetje na bojišču. Tam morajo biti zmogljivejše od nasprotnika, saj bodo v nasprotnem primeru uničene (Nato ACT, 2018).

Ocenjujemo, da bo SV v prihodnosti morala delovati in biti sposobna se uspešno spoprijemanje z grožnjami, za katere je značilna orkestralna uporaba vojaških in nevojaških sredstev v vseh oblikah delovanja. Poslanstvo SV bo verjetno še naprej temeljilo na ustavnih določilih kot tudi slovenskih vrednotah, interesih in strateških prioritetah države. Zaradi navedenega mora SV vzpostaviti dobro usposobljene in opremljene enote, ki bodo sposobne obraniti državo samostojno oziroma v sodelovanju z zavezniki. SV bo morala s svojimi enotami in v sodelovanju z državnimi ter nedržavnimi organizacijami zagotavljati podporo državi gostiteljici za zavezniške enote, ko so te na ozemlju RS. Za obrambo države in sodelovanje pri kolektivni obrambi bo potrebovala usposobljene rezervne sile SV. Skladno s sprejetimi dogovori v zavezništvu bo SV še naprej prispevala sile za

krepitev zmogljivosti kolektivne obrambe pod vodstvom zavezniških poveljstev. Za pravočasno odkrivanje in pripravo analiz ter oceno varnostnih groženj bodo v okviru SV razvite ustrezne vojaške zmogljivosti. Ob krizah ter naravnih in drugih nesrečah bo zagotavljala pomoč Civilni zaščiti, Policiji ter drugim državnim organom in organizacijam. Na podlagi trendov transformacij zavezniških vojsk lahko pričakujemo, da se bodo sile SV še naprej delile na:

- sile za hitro posredovanje, ki so v zelo visoki in visoki stopnji pripravljenosti od dva do 90 dni (vsestranske, izredno mobilne) in so sposobne sprejeti boj ter ga voditi od tri do štiri mesece (STAS in PRS),
- glavne obrambne oziroma operativne odzivne sile, ki so v nizki in nižji stopnji pripravljenosti in bodo sposobne delovanja od štiri do deset mesecev od začetka bojev (STAS, PRS, VSR),
- dopolnilne sile oziroma strateške odzivne sile (pretežno VSR), ki bodo imele nalogo dopolnjevanja sil s pripadniki in bodo pretežno namenjene za nacionalno obrambo ter z daljšim časom pripravljenosti, saj bataljon za pripravljenost potrebuje 12 mesecev, večje enote pa še več časa.

Predvidevamo, da bo SV do leta 2025 skladno s sprejetimi strateškimi dokumenti Nata in na podlagi svojih strateških dokumentov s področja nacionalne varnosti morala biti med drugim tudi sposobna zaščite ter delovanja ob jedrskem napadu in sodelovati v Natovih operacijah pri kolektivni obrambi in kriznem odzivanju. Ob aktiviranju 5. člena Severnoatlantske pogodbe bo SV morala zagotoviti sile, razvite na podlagi sprejetih ciljev zmogljivosti zavezništva, in pri tem:

- izvajati in voditi usposabljanja, načrtovanja, izmenjavo informacij za zagotavljanje obrambe pred konvencionalnimi in drugimi grožnjami ter zagotoviti podporo zaveznikom,
- sodelovati pri jedrskem načrtovanju zavezništva,
- razviti sposobnost zaščite zračnega prostora, prebivalstva in ozemlja,
- razviti sposobnost obrambe pred JRKB-napadi in orožjem za množično uničevanje,
- razviti sposobnost za kibernetiko obrambo in zaščito v povezavi z Natom,
- razviti sposobnost protiterorističnega bojevanja in usposabljanja tujih sil,
- zaščititi kritično infrastrukturo v sodelovanju z načrti in potrebami Nata,
- vključevati nove tehnologije in predvidevati morebitne nove grožnje, ki jih prinašajo,
- pridobiti trajnostne finančne vire v višini dva odstotka BDP,
- se braniti pred grožnjami proti Natu in upoštevati spremembe v mednarodnem varnostnem okolju.

Sklepamo, da bodo morale biti v prihodnosti vojaške enote oblikovane tako, da bodo omogočale lažje organizacijsko-formacijske spremembe, torej dodajanje ali odvzemanje enot ali posameznih specialistov. Osnovne taktične enote naj bi bile čete (visoko mobilna z vertikalnim premikom), ki se lahko modularno združijo z večjo enoto, se, če je treba, takoj tudi ločijo in so sposobne samostojnega delovanja na določenem območju (White Paper, 2016, str. 1–8).

Iz prej navedenega lahko predvidevamo, da v SV za opravljanje nalog v prihodnosti potrebujemo:

- prilagodljivo kadrovske strukturo, ki bo organizirana glede na posamezne naloge (operacije),
- širok izbor zmogljivosti (modularnost),
- sodobno opremo in sredstva, s katerimi bosta zagotovljeni stalna pripravljenost in odzivnost,
- opremo, ki omogoča opravljanje vseh nalog,
- prilagojeno in namensko (Mission oriented) usposabljanje ter urjenje, s katerima bomo zagotavljali pripravljenost za vse oblike delovanja in scenarije,
- najsodobnejšo tehnologijo in opremo.

Ugotavljamo, da je Slovensko vojsko treba do leta 2025 in naprej oblikovati kot majhno, vendar še vedno dovolj močno vojaško silo, ki lahko s trajnostnimi viri zagotavlja visoko usposobljene in izurjene združene sile, ki so povezljive z vojskami držav zaveznic Nata in partnerji, ter je operativno osredotočena na Evropo in JV Evropo s poudarkom na Zahodnem Balkanu. Pri svojem delovanju upošteva načela varnostnega sodelovanja, izražena v strateških dokumentih Nata.

Sklep in priporočila

Čeprav je v Strategiji o razvoju Slovenije 2030 (2017, str. 44–45) napisano, da je Slovenija ena izmed najbolj varnih držav na svetu, bodo imele dinamične spremembe v varnostnem okolju in različnost ter razvoj kriz v prihodnosti velik učinek na zagotavljanje varnosti ter posledično razvoja obrambnih sil. Republika Slovenija bo nacionalno ozemlje branila s svojo ustrezno obrambno sposobnostjo in skupaj z zavezniki v okviru Natovega sistema kolektivne obrambe.

Iz analize SV po DOTMLPF-I ugotavljamo, da si SV prizadeva slediti usmeritvam, zapisanim v strateško razvojnih dokumentih ReSDPRO SV 2025 in SOPR 2018–2023, ki med drugim obsegajo sprejete zaveze RS do zavezništva Nata ter določajo razvoj in organiziranost SV. Ne glede na to, da je zaveze sprejela politika RS na sedežu Nata, potrdila pa Vlada RS v parlamentu in da se je politika RS z izdajo strateških dokumentov zavezala, da bo zagotovila trajnostne vire, ki bodo omogočili SV razvoj v sodobno vojsko, se nekatere zaveze niso ustrezno implementirale. To je imelo za SV velike posledice, ki se kažejo v njenih zmogljivostih za delovanje, ki jih potrjujejo letne ocene pripravljenosti. Od leta 2011 sta SV in obrambni resor doživela veliko zmanjšanje finančnih sredstev, kar je onemogočalo razvoj in oblikovanje sil za delovanje v spremenjenem varnostnem okolju. Skoraj v celoti je bila prekinjena posodobitev oborožitvenih sistemov, ki jih določajo novi trendi oboroževanja in opremljanja vojakov. Tako sta bila onemogočena transformacija in posledično preoblikovanje obrambnega sistema. Zaradi zmanjšanja virov je morala SV preoblikovati enote in sprejeti ukrepe, ki so ji omogočali komaj zadovoljivo delovanje. Prav tako je SV zaradi pretežnega opravljanja podpornih nalog in stabilizacijskega delovanja v MOM (nizka intenziteta) začela izgubljati bojni značaj. Ob pomoči in ugodnostih, ki nam jih zagotavlja zavezništvo, bomo

morali v prihodnosti opraviti posodobitev in tudi pomembne spremembe v organizacijski strukturi SV.

Predvidevamo, da bo Obrambna strategija RS (2012), ki ji bo sledila Vojaška strategija, še naprej usmerjala razvoj SV kot kopenske vojske z elementi zračne in pomorske komponente. Zmogljivosti bodo omogočile izvajanje vseh doktrinarnih načinov delovanja SV. Glede na predvideno spremembo vojskovališča (hibridne oblike delovanja, napadalci kot neinstitucionalni akterji ter intenzivno elektronsko in kibernetično delovanje) bomo morali enote SV transformirati tako, da bodo prilagodljive, sposobne izvajati vse oblike delovanja in da bodo večnamenske. Te zahteve se bodo posledično kazale tudi pri zagotavljanju kadra in materialnih sredstev, usposabljanju ter urjenju.

V nadaljevanju navajamo priporočila za SV do leta 2025 in naprej, izhajajo pa iz navedenih ugotovitev.

- a) Glede na sedanjo zakonodajo in dejanske kadrovske vire predlagamo, da se opravi konsolidacija obrambnega sistema, da se zagotovijo in uresničijo obrambni cilji, s poudarkom na doseganju zmogljivosti SV. Prav tako je treba analizirati trende zaposlovanja v RS, sprejeti odločitve in predlagati spremembe, ki bodo omogočale ustrezno delovanje SV ter posledično obrambnega sistema. Predlagamo, da se ponovno preuči možnost zaposlovanja vojakov s končano osnovno in poklicno šolo ter da se razmisli o uvedbi PSVR za tujce, ki zaprosijo za državljanstvo RS. Kandidate za častnike je treba vključiti v sistem, še preden končajo I. stopnjo bolonjskega izobraževanja, prvo častniško dolžnost pa morajo začeti opravljati, preden dopolnijo 25 let. Pripadnikom SV je treba zagotoviti delo v obrambi oziroma SV na podlagi karijerne poti, tako da ločimo karijerne in nekarijerne pripadnike (odhod iz sistema). Pripadnike, ki so psihofizično sposobni za delo tudi po 45. letu, je treba premestiti v enote za varovanje objektov ali v druge podporne enote, za kar je treba spremeniti zakonodajo. Preučiti je treba možnost prostovoljnega služenja za civilne osebe v podpornih enotah SV, konsolidirati sistem vojaške rezerve v SV z upoštevanjem predlogov delodajalcev (mala in srednja podjetja) ter oblikovati sprejemljiv dogovor o popolnjevanju z rezervo. Predlagamo tudi, da se ponovno preveri možnost obveznega služenja vojaškega roka (primer Avstrija), saj je bila njegova ukinitve ob vstopu v Nato prehitra.
- b) Pripraviti je treba vizijo razvoja in delovanja SV do leta 2050. RS nima jasne vizije razvoja SV po letu 2030. Zgraditi je treba zmogljivosti, ki jih je RS ponudila za potrebe Nata. Predlagamo, da poleg teh zmogljivosti razvijemo tudi zmogljivosti za zagotavljanje in delovanje obrambnega podsistema RS oziroma zagotavljanje vojaške obrambe države (10.000 pripadnikov STAS in 25.000 pripadnikov VSR).

- c) Izvajati je treba skupno politiko med SV, MO in RS pri izvajanju kadrovske politike na nacionalnovarnostnem področju oziroma pri pridobivanju in zadrževanju kadra v SV ter odhodu iz nje. Za nemoteno delovanje SV je treba zagotoviti stalne kadrovske vire (STAS, PRS in CO), urediti karierni sistem (status vojaka po 45. letu), zagotoviti izplačilo plač glede na veljavno delovnopravno zakonodajo in uveljaviti nujne spremembe delovnopravne zakonodaje na področju obrambe. Predlagamo pripravo kurikula, ki bo omogočal, da so vsebine, povezane z delovanjem sistema nacionalne varnosti, vključene v sistem javnega izobraževanja.
- d) Povečati je treba finančne vire do dva odstotka BDP. Brez zadostnih finančnih in kadrovskih virov sodobne oborožene sile ni mogoče razvijati. Zavedamo se, da nepremišljene reorganizacije in le spremembe organizacijske strukture niso zagotovilo delovanja vojaške organizacije. Potreben bo ponoven razmislek, kako zagotavljati ustrezno razporeditev finančnih virov glede na zahteve Nata in spremenjene varnostne razmere v regiji in po svetu. RS bo morala sprejeti odločitev, koliko je pripravljena vložiti v obrambo, in se poskušati osredotočiti na priporočeno razmerje finančnih sredstev 20 : 30 : 50. Zunanji pritiski zaveznitva na RS, da poveča obrambne izdatke, bodo morali biti slišani, saj je potreba po lastnem zagotavljanju varnosti vedno bolj pomembna.
- e) Posodobiti je treba SV in ne le elemente bataljonske bojne skupine. S posodobitvijo je treba zagotoviti preživetje na bojišču in povečati zmogljivosti za odvratilno oziroma preventivno delovanje proti vsem grožnjam ter tveganjem, ki bodo usmerjena proti RS in Natu.
- f) Enote prihodnosti morajo biti oblikovane tako, da omogočajo hitro združevanje in ločevanje. Zagotovljena mora biti popolna povezljivost na vseh področjih delovanja, kar omogoči združeno zmogljivost ravni bataljona in brigade. Enote prihodnosti morajo imeti doseženo visoko interoperabilnost, pripadniki naj govorijo skupni jezik, popolno izvajajo izurjene postopke in so med seboj povezljivi. Uporabljajo naj standardizirano oborožitev, strelivo, opremo in univerzalno tehnologijo ter tehniko, kar omogoča nemoteno oskrbo z vsemi sredstvi.

Pripadniki SV se zavedamo, kaj potrebujemo za uspešno vojaško obrambo države v domovini ali tujini, o tem pa moramo prepričati še odločevalce, politično javnost in državljane RS. Brez tega so vsa naša prizadevanja neuspešna.

Literatura

1. *Allied Command Transformation (ACT), 2015. Transformation Handbook. What is Transformation? An Introduction to Allied Command Transformation. Norfolk: NATO ACT, str. 1–2.*
2. *Avsec, A. (2016). Multifunctional Battalion Task Force Training: Slovenian Armed Forces Battalion Training Cycle. US Army Command and General Staff College Fort Leavenworth United States.*
3. *Barno, D., Bensahet, N. (2016). The Future of the Army, Atlantic Council. Washington: Atlantic Council, Brent Scowcroft Center on International Security.*
4. *Bastian, N. D., Fulton, L. V., Mitchell, R., Pollard, W., & Wilson, R. (2013). Force design analysis of the Army aeromedical evacuation company: a quantitative approach. The Journal of Defense Modeling and Simulation, 10(1), str. 23–30.*
5. *Božič, D., 2013. Stabilizacija, konsolidacija, transformacija, ... Revija obramba, 45 (4), str. 4–7.*
6. *Diaz, R., & Ezell, B. C. (2012). Using analytical network process decision methodology to analyze and allocate resources in the US Army training support system. International Journal of Operations Research and Information Systems (IJORIS), 3(3), str. 53–73.*
7. *Doktrina civilne obrambe RS. Vlada RS, št. 810-02/2002-1.*
8. *Doktrina vojaške strateške rezerve Republike Slovenije. MORS, Vlada RS, št. 80300-2/2012/4.*
9. *Furlan, B., in drugi (2006). Vojaška doktrina, Ljubljana: PDRIU, Defensor, d. o. o.*
10. *Garb, M. (2015). Public trust in the military: The Slovenian Armed Forces in a comparative analysis. Current sociology, 63(3), str. 450–469.*
11. *Garb, M., & Tominc, B. (2018). Vojaška profesija, profesionalizacija in profesionalizem v Slovenski vojski. Varstvoslovje, 20(3), str. 267–285.*
12. *Humar, D. (2014). Organiziranost generalštabov in vojaške vaje kot vrhunec preizkusa usposobljenosti oboroženih sil. Revija obramba, 46 (9), str. 4–8.*
13. *Kotter, J. P. (1990). A Force for Change. New York: The Free Press.*
14. *Lipovec, F., Unger, M., Varga, A. (2018). Vključevanje vojaškega izobraževanja in usposabljanja v javni izobraževalni sistem, revija SV, XXVI (5), str. 40–41.*
15. *Lis, A., & Jałowiec, T. (2015). The Systems Approach to Transform the Capabilities of Military Logistics. Scientific Bulletin, 20(2), str. 31–41.*
16. *Mackey, Thomas H. (2016). Introduction. Multinational Interoperability Reference Guide, Lessons and Best Practices, Handbook. <https://usacac.army.mil/sites/default/files/publications/16-18.pdf> (12. 9. 2018).*
17. *Malesic, M. (2016). Varnostna prizadevanja Evropske unije: pogled javnosti. Teorija in praksa, str.53, 198.*
18. *Ministrstvo za obrambo. (2019). Slovenska vojska. Struktura. <http://www.slovenskavojska.si/struktura/> (25. 3. 2019).*
19. *Ministrstvo za zunanje zadeve RS (MZZ). (2015). Slovenija: Varna in uspešna in v svetu spoštovana. Zunanja politika Republike Slovenije: Ljubljana.*
20. *Ministrstvo za zunanje zadeve (2019a). Skupna zunanja in varnostna politika. http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/evropske_politike/zunanja_in_varnostna_politika_eu/skupna_zunanja_in_varnostna_politika/ (25. 3. 2019).*
21. *Ministrstvo za zunanje zadeve (2019b). Skupna varnostna in obrambna politika. http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/evropske_politike/zunanja_in_varnostna_politika_eu/skupna_varnostna_in_obrambna_politika/ (25. 3. 2019).*
22. *NATO (2011). Joint Analysis and Lessons Learned Centre The NATO Lessons Learned Handbook. 2nd. Edition. http://www.jallc.nato.int/products/docs/Lessons_Learned_Handbook_3rd_Edition.pdf (12. 12. 2016).*
23. *Nato ACT, 2018. Framework for Future Alliance Operations 2018 Report. Norfolk: ACT.*

24. Novak, M. (2016). *Zaposlovanje v Slovenski vojski. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo.*
25. *Obrambna strategija RS. Vlada RS, št. 80000-1/2012/4.*
26. Osterman, A. (2017). *Slovenska vojska – Pregled 2016, načrti 2017, novinarska konferenca.* http://www.slovenskavojska.si/uploads/media/NOV_KON_13MAR17.pdf (19. 8. 2018).
27. *Poročilo o opravljeni analizi Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (Poročilo ReSDPRO SV 2025). MORS-DOP, št. 803-6/2017-8.*
28. *Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (ReNPVNDN16-22). Uradni list RS, št. 75/16.*
29. *Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (ReDPRO SV 2025). Uradni list RS, št. 99/10.*
30. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1). Uradni list RS, št. 27/10.*
31. *Sklepi strateškega pregleda obrambe 2016 (SPOR 2016), Vlada RS, št. 80400-1/2016-6.*
32. *Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2018–2023 (SOPR 2018–2023). Vlada RS, 2018.*
33. *Strategija kibernetne varnosti. SICERT, Vlada RS, 76. redna seja, 2016.*
34. *Strategija razvoja Slovenije 2030. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Vlada RS, 159. redna seja, 2017.*
35. *Strategija sodelovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah, Uradni list RS, št. 19/10.*
36. *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization, Adopted by Heads of State and Government in Lisbon, 2010.*
37. *Zakon o obrambi (ZObr). Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo.*
38. *Zakon o ratifikaciji Severnoatlantske pogodbe (MSAP). Uradni list RS, št. 5/04.*
39. *Zakon o ratifikaciji varnostnega sporazuma med Republiko Slovenijo in Organizacijo severnoatlantskega pakta (MVSOSP). Uradni list RS, št. 23/97.*
40. *Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV). Uradni list RS, št. 68/07.*
41. *White Paper 2016 on German Security Policy and Future of the Bundeswehr (White Paper). The Federal Government, Berlin, 2016.*
42. *White, Jr., Samuel R. (2016). The Attributes of the Future Force. Futures Seminar – The United States Army in 2030 and Beyond (3), str. 1–8.*